

Ю.І. Панфілов

**КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ
СПІЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ І ПСИХОЛОГІЧНОЇ СУМІСНОСТІ
ЧЛЕНІВ МАЛИХ ГРУП**

Дослідження ефективності спільної діяльності неможливе без усебічного аналізу науково-теоретичних підходів до проблеми психологічної сумісності. Психологів об'єднує визнання того, що взаємозв'язок даних феноменів забезпечує узгодженість і високу ефективність спільних дій у складі малих груп [1; 2; 3; 7; 8; 9; 18; 20; 23; 27; 28]. Дослідники, у своїй більшості, розглядають спільну діяльність і психологічну сумісність у тісному взаємозв'язку і взаємообумовленості. На їх думку, значення кожного компонента психологічної сумісності визначається в першу чергу видом спільної діяльності. Тому в ході дослідження психологічної сумісності необхідно визначити не лише її зміст, процес формування, особливості спільної діяльності, але і їх взаємозв'язки. Це обумовлено тим, що, з одного боку, кожен компонент є відносно самостійним системним утворенням, що характеризується своєю структурою, з іншої – всі вони об'єднані закономірним взаємозв'язком і взаємообумовленістю.

Спроби вивчити психологічну сумісність у зв'язках і стосунках із різними видами людської діяльності робилися вченими другої половини ХХ століття. Одними з перших дану проблему досліджували Ф.Д. Горбов і М.О. Новіков [4]. Ними була розроблена спеціальна методика дослідження групової сумісності в умовах спільної діяльності людей. Головною особливістю методики було виявлення найбільш прийняттого поєднання індивідуальних характеристик людей, що взаємодіють у процесі спільної діяльності, при якому досягається висока продуктивність діяльності, що виконується.

Аналіз психологічної літератури показує, що більшість дослідників розглядають психологічну сумісність із урахуванням відповідності особистих властивостей, що впливають на результат спільної діяльності. На їх думку, всі види сумісності: психофізіологічна, психологічна і соціально-психологічна – взаємопов'язані, характеризуються комплексом своїх компонентів, але по-різному впливають на ефективність спільної діяльності залежно від конкретного виду цієї діяльності [3; 9; 13; 17; 24].

О.М. Бандурка, С.П. Бочарова, О.В. Земляньська, М.М. Обозів, В.М. Русалов, Л.Д. Столяренко [2; 17; 18; 24; 26] у своїх дослідженнях підкреслюють, що психофізіологічна сумісність забезпечує успішну взаємодію людей у тих видах діяльності, в яких чутливість у межах тієї або іншої системи аналізатора є вирішальною. До змісту даного виду автори відносять: тип нервової системи, фізичну витривалість, емоційну стійкість, відповідність за віком, сенсомоторну узгодженість. При такій сумісності ефективність спільної діяльності визначається не стільки індивідуальним внеском кожного, скільки якістю спільної взаємодії і взаємного сприяння.

Психологічна сумісність, на думку Б.О. Душкова, В.Ф. Рубахіна, Б.Ф. Ломова, О.В. Петровського, Я.І. Українського [9; 22; 27], визначається близькістю рівня групового інтелектуального розвитку, психічних пізнавальних процесів, мотивації, установок, особистих властивостей. У цьому випадку, наприклад, обов'язковою умовою є подібність характерів, властивостей, але обов'язкова їх гармонія, що визначає тенденцію до об'єднання зусиль для спільної діяльності.

На думку В.О. Бодрова, Е.М. Дубовської, М.І. Дьяченко, Л.О. Кандибовича, Р.Л. Кричевського, О.В. Петровського [3; 10; 13], соціально-психологічна сумісність характеризується єдністю ціннісних орієнтацій, взаємодією поглядів, переконань, рів-

нем професійної підготовки, єдністю професійних інтересів. Наявність цих елементів об'єднує людей перш за все в тих випадках, коли взаємодія має тривалий характер, особливо за умов спільної діяльності. Дослідники підкреслюють, що психологічна сумісність, яка виникає за таких умов, є вищим інтегральним рівнем сумісності людей і обумовлює ефективність спільної діяльності.

Ряд психологів, аналізуючи спільну діяльність, на додаток до названих, виділяють і інші види психологічної сумісності. Так, С.Д. Максименко [15] крім того виділяє функціональну і фізичну сумісність. Функціональну сумісність вони визначають виходячи із швидкості мислення, сприйняття, а фізичну – з гармонії темпу, сили, витривалості колективних дій. На їх думку, значні відмінності якісних і кількісних показників цих видів сумісності зменшують можливості людей досягти необхідних успіхів у спільній діяльності.

Таким чином, аналіз робіт вищезгаданих авторів свідчить, що більшість із них розглядають основні види сумісності в тісному взаємозв'язку з ефективністю спільної діяльності. Ми згодні, що конкретна діяльність потребує певного виду або поєднання видів психологічної сумісності.

Проведений науково-теоретичний аналіз літератури дозволив виділити концептуальні підходи до вивчення взаємозв'язку ефективності спільної діяльності і психологічної сумісності, до яких віднесені структурний, функціональний і адаптивний.

Г.М. Андрєєва, С.Д. Максименко, М.М. Обозов, О.В. Петровський, Ю.Л. Трофімов, Я.І. Український [1; 15; 17; 18; 22; 27] розглядають ефективність спільної діяльності у зв'язку з психологічною сумісністю на основі структурного підходу, який має на меті виявити сукупність компонентів, її складників і стійкі зв'язки між ними, що забезпечують їх цілісність і особливості взаємодії одного компонента з іншим. Найбільш важливим моментом структурного підходу є те, що за різних умов спільної діяльності домінуюче значення може набувати той або інший структурний компонент або декілька компонентів психологічної сумісності, впливаючи на які можна підвищити ефективність спільної діяльності.

На важливість структурного підходу при вивченні спільної діяльності і психологічної сумісності звертають увагу М.М. Обозов і А.М. Обозова [17; 18]. Вони вказують, що сумісність між людьми обумовлена їх діями і вчинками, симпатіями, єдністю думок і оцінок, а однією з основних причин низької ефективності спільної діяльності є відсутність або недостатній розвиток хоч би одного із структурних компонентів психологічної сумісності працівників або відсутність гармонійної взаємодії між ними.

Г.М. Андрєєва, Ю.Л. Трофімов, Я.І. Український [1; 27] звертають увагу на залежність ефективності спільної діяльності від сумісності і спрацьованості членів малих груп. Вони вказують на їх тісний взаємозв'язок і значний збіг критеріїв. Спираючись на структурний підхід психологи вважають, що психологічна сумісність дозволяє взаємодіючим особам досягати необхідної узгодженості і характеризує максимальну продуктивність їх спільної діяльності при мінімальних емоційно-енергетичних витратах на діяльність і взаємодію на тлі достатньої суб'єктивної задоволеності. На їх думку, сумісність від спрацьованості відрізняється тим, що в останній відсутні або вельми незначні емоційні переживання, тобто емоційний складник стосунків, що впливає на результат діяльності.

Ясніше стосовно цього висловився Б.І. Фурманец [28]. На його думку, відносно стійка взаємодія в групі, єдність установок, позицій і ціннісних орієнтацій свідчать про взаємозалежність сумісності і згуртованості, які впливають на ефективність спільної діяльності.

Таким чином, психологи, що використовують структурний підхід у вивченні спільної діяльності у взаємозв'язку з психологічною сумісністю, вказують на необхід-

ність такого поєднання значущих компонентів, при якому забезпечується максимальна ефективність спільної діяльності. На наш погляд, структурний підхід дозволяє визначити залежність ефективності спільної діяльності від рівня розвитку компонентів, складників змісту психологічної сумісності.

Функціональний підхід передбачає вивчення взаємозв'язку ефективності спільної діяльності і психологічної сумісності залежно від тих функцій і ролей, які виконують оператори. Психологи, що стоять на цій позиції [2; 9; 16], вважають, що аналіз і облік виконуваних функціональних обов'язків фахівцями, правильний розподіл ролей з урахуванням здібностей, схильностей і їх очікувань дозволяють підвищити задоволеність спільною працею, укріпити психологічну сумісність і на цій основі підвищити її ефективність. Із цього погляду важливим є твердження Л.С. Виготського [5], що будь-яка взаємодія людей під час спільної діяльності починається з розподілу функцій. Без цього неможливе існування групи як єдиного цілого.

З аналізу роботи Б.О. Душкова, Б.Ф. Ломова, В.Ф. Рубахіна [9] випливає, що сумісність – це здатність членів групи погоджувати свої функціональні ролі в різних сферах спільної діяльності. При цьому автори звертають увагу на багаторівневий взаємозв'язок сумісності і виконуваної спільної діяльності. На першому рівні знаходиться психофізіологічна сумісність темпераментів, в основі якої лежить узгодженість сенсорно-моторних дій. На другому – узгодженість функціонально-рольових чекань і уявлень про те, як, хто і в якій послідовності повинен виконувати ролеві функції при вирішенні поставлених завдань. Третій рівень – це ціннісно-орієнтаційна єдність, що є основою діяльності і психологічної сумісності. Функціональний підхід психологів дозволяє комплексно досліджувати залежність між специфікою спільної діяльності при виконанні даної групи завдань і рівнем психологічної сумісності партнерів.

Своє бачення психологічної сумісності з урахуванням функціонального підходу до професійної діяльності викладає Л.Д. Столяренко [26]. Він виділяє два основних аспекти, які його характеризують: взаємний рольовий вплив; функціонально-рольове очікування результатів діяльності. З аналізу його роботи випливає, що психологічна сумісність як соціально-психологічне явище відображає функціональну спрямованість спільної діяльності, опосередковану такими компонентами: особистими властивостями, задоволеністю партнерів, рольовим впливом і очікуванням.

В.О. Бодров, Н.Ф. Лукьянова [3] підкреслюють, що залежно від здібностей, характерів, поглядів, інтересів, звичок, поведінки та інших особистих властивостей члени груп можуть виконувати різні функції, тобто виявитися в ролі лідера або веденого, інтелектуала або гумориста, авторитету або ізгоя тощо. Залежно від особистих характеристик і тих ролей, які виконують або на які претендують члени груп, може виявлятися психологічна сумісність або несумісність.

Р.С. Немов [16] у своїх дослідженнях дотримується думки про те, що якщо психологічна сумісність заснована на оптимальній єдності і поєднанні внутрішньогрупових функцій і ролей, то вона впливає на результати спільної діяльності. Він звертає увагу на необхідність вивчення всіх видів сумісності: психофізіологічну, психологічну і соціально-психологічну – з урахуванням функціональної діяльності взаємодіючих осіб. При цьому психологічна сумісність, на його думку, відіграє особливу роль у спільній діяльності членів малих груп, оскільки вона характеризується суб'єктивною задоволеністю партнерів один одним при їх спільній функціональній діяльності.

О.М. Бандурка, С.П. Бочарова, О.В. Землянська [2] виділяють одночасно структурний, функціональний і адаптивний підходи. Виходячи з них, при комплектуванні груп операторів необхідно враховувати не лише індивідуально-психологічні особливості особи, але і очікувані рольові функції в їх спільній діяльності, адаптивність членів групи до один до одного, а також умов, в яких вона проходить. Аналіз їх робіт дозволяє

зробити висновок про те, що для підвищення ефективності спільної діяльності потрібно враховувати не лише рівень психологічної сумісності, але і характер завдань, що вирішуються, внутрішньогрупові функції і ролі, що виконуються, відповідність особистих характеристик, а також створювати умови для адаптації партнерів до функцій, що виконуються, і один до одного.

Цікавим є підхід до досліджуваної проблеми О.Д. Головахи [8]. Він підкреслює, що важливою умовою підвищення ефективності спільної діяльності є відповідність особистих характеристик всіх учасників взаємодії функціям, які виконуються. З аналізу його роботи виходить, що психологічна сумісність як засіб підвищення ефективності спільної діяльності включає оптимальне поєднання компонентів: особистих властивостей і якостей учасників взаємодії, функцій, що виконуються, їх ціннісних орієнтацій, максимальну задоволеність процесом праці тощо. Дійсно, практика показує, що компоненти психологічної сумісності не існують самі по собі, вони виявляються у взаємодії і взаємозв'язках в поведінці партнерів, які введені до конкретного виду діяльності.

Таким чином, з точки зору функціонального підходу психологічна сумісність – це результат відповідності внутрішньогрупових функцій і ролей у процесі спільної діяльності індивідів, що відображають максимальну задоволеність не лише один одним, але й умовами спільної діяльності.

Аналіз психологічної літератури показав, що частина дослідників при вивченні спільної діяльності і особливостей психологічної сумісності дотримуються адаптивного підходу [25; 27].

В.М. Ахутін, Г.М. Зараковський, Б.О. Корольов [11] називають адаптацію партнерів один до одного і до конкретної спільної діяльності однією з найважливіших характеристик спільної діяльності і психологічної сумісності. Вони вважають, що повна адаптація партнерів є важливою умовою підвищення ефективності їх спільної діяльності і одночасно компонентом психологічної сумісності. На їх думку, облік і розвиток даного компонента сприяє досягненню швидкого і повного взаєморозуміння, готовності членів групи до спільної праці, своєчасного засвоєння групових норм і традицій, зміцнення емоційних та інформаційних зв'язків, стійкості спільності цілей і мотивації.

М.С. Корольчук, В.М. Крайнюк [12] вказують, що підвищення ефективності спільної діяльності при виконанні відповідальних завдань, особливо в екстремальних ситуаціях, обов'язково потребує своєчасної адаптації, що впливає на самопочуття членів групи, синхронізацію їх дій, прояв волі, забезпечення ритмічної роботи в часі, за єдиним завданням і планом і врешті-решт досягнення високого результату.

М.И. Дьяченко, Л.О. Кандибовіч [10] вказують на пряму залежність ефективності спільної діяльності операторів, що складають розрахунки, зміни на бойовому чергуванні, від їх адаптації. Вони підкреслюють, що оператори на бойовому чергуванні зазнають великих труднощів. І чим швидше вони пройдуть адаптацію до нових умов діяльності, сформулюють професійно необхідні якості, знання і уміння, а також освоють існуючі норми, правила міжособистісного спілкування, тим успішніше вирішуються поставлені завдання. У своїх роботах психологи вказують, що процес адаптації операторів залежить від психологічних особливостей особи, позитивних внутрішньогрупових стосунків, соціально-психологічного клімату в колективі. Вони роблять висновок, що чим краще підібрані члени малих груп, чим вище рівень розвитку названих компонентів, тим краще вони адаптуються в колективі, тим ефективніше їх робота.

О.Д. Глоточкин, К.К. Платонов, В.В. Шеляг [6] визначають психологічну сумісність як здатність особи швидко адаптуватися до умов спільної діяльності, міжособистісних стосунків, що існують в групі, вміння встановлювати ділові і особисті контакти, завойовувати у товаришів довіру і авторитет. Серед основних компонентів психологічної сумісності у військових колективах вони виділяють: міжособистісні переваги, спі-

льність цілей і установок, ставлення до діяльності, взаєморозуміння, увага і довіра один до одного, відчуття колективізму, емоційні прояви (душевна чуйність, міжособистісна привабливість, симпатія і співпереживання).

О.А. Леонов, В.І. Лебедев [14], вивчаючи особливості спільної діяльності в екіпажах, що працюють у космосі, вважають, що успішна життєдіяльність в екстремальних умовах залежить від психологічної сумісності, а остання вимагає завчасної адаптації до них і відповідності індивідуально-психологічних характеристик членів екіпажу.

Адаптивний підхід активно застосовується психологами, що працюють у сфері спорту. Так, В.О. Олефір і В.О. Щербина [19] у своїх дослідженнях підкреслюють, що високі вимоги до результативної групової діяльності потребують швидкої адаптації до змінних умов спільної діяльності і вказують, що без належного її рівня спортивні результати знижуються, особливо в тих видах спорту, де потрібні колективні зусилля.

Деякі психологи вважають, що ефективність спільної діяльності і психологічна сумісність мають прямий взаємозв'язок і взаємообумовленість з адаптацією партнерів до діяльності у складних умовах.

Цікаві підходи до дослідження психологічної сумісності є в роботах зарубіжних психологів. Так, Р. Вінч і М. Шоу [1; 13] виділяють два види міжособистісної сумісності: споживчу і поведінкову. Розглядаючи споживчу сумісність, вони вказують, що в її основі в одних випадках лежить схожість в потребах партнерів і це є об'єднуючим початком, в інших йдеться про їх комплементи, тобто здібності доповнювати один одного при досягненні цілей. Вони вважають, що якщо потреби двох або декількох людей можуть взаємно задовольнятися в процесі міжособистісної взаємодії, то вони будуть сумісними, і навпаки. За даними їх досліджень, наполегливі, напористі люди прагнуть виконувати спільну діяльність з людьми покірливими, слухняними, оскільки потреба лідера в самоствердженні може бути задоволена у взаємодії з людиною, схильною до покірливості.

А. Киркгоф і К. Давіс [1; 13] у своєму дослідженні також зробили висновок, що психологічно сумісними парами можуть бути не лише пари, що демонструють схожість, але і комплемент. На їх думку, все залежить від тривалості стосунків. Так, згода в цінностях сприяє тіснішим стосункам між людьми, що мають нетривалий термін спілкування. Схожість в освіті, професії, походженні, близькість інтересів дозволяють встановлювати тісні зв'язки на триваліший час, оскільки можливість задоволення майбутніх потреб нівелює виникаючі протиріччя.

Дослідження Р. Мосса і Д. Спейсмана [1; 13] показали, що вищому рівню сумісності в групі відповідає велика продуктивність при вирішенні спільних завдань. Аналогічні дані були отримані С. Редді і А. Бірсом [1; 13] в управлінських групах. Ними встановлено, що пари з високою сумісністю набагато частіше, ніж несумісні пари, показують вищі результати діяльності.

Дослідження поведінкової сумісності, що проведені зарубіжними психологами, в основному зводяться до її розгляду з урахуванням поведінки членів групи залежно від таких рис, як домінантність і авторитарність. Наприклад, А. Зандер і М. Шоу [1; 13] встановили, що члени групи зі схожими показниками авторитарності демонструють більшу сумісність, ніж члени гетерогенних груп. У таких групах, як підкреслюють дослідники, спостерігається менше міжособистісних конфліктів, а їх члени відчувають себе впевненіше, ніж члени гетерогенних груп.

В. Шутц [1; 13] визначає сумісність як характеристику взаємин між особами, між індивідуумом і його роллю або між індивідуумом і робочою ситуацією, що мають за мету взаємне задоволення індивідуальних потреб і гармонійне та комфортне співіснування. Він встановив залежність між психологічною сумісністю і ефективністю роботи групи. Підхід

В. Шутца до психологічної сумісності переключиться з поглядами вітчизняних представників функціонального підходу, але виглядає декілька вужче.

Аналіз робіт зарубіжних дослідників психологічної сумісності показує, що основний акцент ними робиться на такі компоненти: відповідність типологічних і характерологічних особливостей, здатність членів малих груп задовольняти взаємні потреби, відповідність поведінкових реакцій партнерів, задоволеність результатами спільної діяльності, її продуктивність. Результати їх досліджень, безумовно, є істотним вкладом у розробку поставленої проблеми, проте в них не враховується емоційна, етична, інтелектуальна сторони міжособистісних стосунків.

Висновки:

1. Аналіз результатів досліджень вітчизняних і зарубіжних психологів дозволив встановити, що вони розглядають процеси спільної діяльності і психологічної сумісності членів малих груп у діалектичному взаємозв'язку і взаємообумовленості з позицій структурного, функціонального, адаптивного підходів, які у своїй єдності додають даній проблемі певну узагальненість, конкретність. Підвищення рівня психологічної сумісності партнерів розглядається ними як важливий чинник підвищення ефективності спільної діяльності.

2. Психологічна сумісність – динамічне соціально-психологічне явище, обумовлене структурою значущих компонентів, що містять комплекс індивідуальних і групових показників, які визначають ефект оптимальної взаємодії та ефективність спільної діяльності.

Список літератури: 1. *Андреева Г.М.* Зарубежная социальная психология XX столетия. Теоретические подходы / Г.М. Андреева, Н.Н. Богомолова, Л.А. Петровская. – М.: Аспект – Пресс, 2002. – 288 с. 2. *Бандурка А.М.* Психология управления / А.М. Бандурка, С.П. Бочарова, Е.В. Землянская. – Харьков: ООО “Фортуна – пресс”, 1998. – 464 с. 3. *Бодров В.А.* Психология профессиональной пригодности. – М.: ПЕР СЭ, 2001. – 512 с. 4. Вопросы интегративной оценки групповой активности / Ф.Д. Горбов, М.А. Новиков. – М., 1969. – 157 с. 5. *Выготский Л.С.* Психология. – М.: Изд-во “ЭКМО - Пресс”, 2000. – 1008 с. 6. Военная психология / Под ред. В.В. Шеляга, А.Д. Глоточкина, К.К. Платонова / Министерство обороны СССР. – М.: Воениздат, 1972. – 400 с. 7. *Глоточкин А.Д., Ложкин Г.В., Спасенников В.В.* Методика формирования малых групп с учетом межличностных и операциональных аспектов воздействия операторов // Психологический журнал. – 1986. – Т. 7. – № 1. – С. 22–29. 8. *Головаха Е.И.* Структура групповой деятельности. Социально-психологический анализ. – К.: “Наукова думка”, 1979. – 212 с. 9. *Душков Б.А.* Основы инженерной психологии / Б.А. Душков, Б.Ф. Ломов, В.Ф. Рубахин. – М.: Высшая школа, 1986. – 448 с. 10. *Дьяченко М.И.* Готовность к деятельности в напряженных ситуациях: психологический аспект / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович, В.А. Пономаренко. – Минск: БГУ, 1985. – 206 с. 11. Инженерная психология в военном деле / В.М. Ахутин, Г.М. Зараковский, Б.А. Королев и др. / Под ред. Б.Ф. Ломова. – М.: Воениздат, 1983. – 224 с. 12. *Корольчук М.С., Крайнюк В.М.* Соціально-психологічне забезпечення діяльності в звичайних та екстремальних умовах / Міністерство освіти і науки України. – К.: Ніка-центр, 2006. – 576 с. 13. *Кричевский Р.Л.* Проблема межличностной совместимости в зарубежной социальной психологии // Вопросы психологии. – 1979. – № 5. – С. 161–170. 14. *Леонов А.А., Лебедев В.И.* К проблеме психологической совместимости в межпланетном полете // Вопросы философии. – 1972. – № 9. – С. 14–27. 15. *Максименко С.Д.* Загальна психологія: Навчальний посібник / Міністерство освіти і науки України, Нац. мед. ун-т ім. О.О. Богомольця. – К.: “Центр навчальної літератури”, 2004. – 272 с. 16. *Немов Р.С.* Психология: В 3-х кн. – Кн.1.: Общие основы психологии / Ми-

нистерство образования Российской Федерации. 5-е изд. – М.: “ВЛАДОС”, 2006. – 687 с. 17. *Обозов Н.Н., Обозова А.Н.* Три подхода к психологической совместимости // Вопросы психологии. – 1981. – № 6. – С. 98–101. 18. *Обозов Н.Н.* Межличностные отношения. Привлекательность человека для человека. – Л.: ЛГУ, 1979. – 150 с. 19. *Олефир В.О.* Психологічна сумісність в спортивних групах і командах: Автореф. дис. канд. псих. наук / Харк. держ. пед. університет ім. Г.С. Сковороди. – Харків, 1995. – 24 с. 20. *Ольшанский В.Б.* Межличностные отношения // Социальная психология. – М., 1975. – С. 196–240. 21. Основы загальної психології / За ред. С.Д. Максименка. – К.: НПЦ “ПЕРСПЕКТИВА”, 1998. – 256 с. 22. *Петровский А.В.* Психология: Учебник / А.В. Петровский, М.Г. Ярошевский; Министерство обороны РФ. – 4-е изд. – М.: Академия, 2005. – 560 с. 23. Психология человеческого взаимопонимания / Е.И. Головаха, Н.В. Панина. – К.: Политиздат Украины, 1989. – 190 с. 24. *Русалов В.М.* О взаимоотношении свойств темперамента и эффективности индивидуальной и совместной деятельности // Психологический журнал. – 1982. – Т. 3. – № 6. – С. 11–14. 25. Социальная психология малой группы / Р.Л. Кричевский, Е.М. Дубовская. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 301 с. 26. *Столяренко Л.Д.* Психология: Учебник для вузов. – СПб.: Лидер, 2007. – 592 с. 27. *Украинский Я.И.* Совместимость и сработанность // Психология / За ред. Ю.Л. Трофімова. – К.: Либідь, 2001. – 558 с. 28. *Фурманець Б.І.* Основы військової психології / Міністерство оборони України. – Харків: ХВУ, 2004. – 222 с.

Ю.И. Панфилов

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОДХОДЫ К ИЗУЧЕНИЮ ВЗАИМОСВЯЗИ СОВМЕСТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ПСИХОЛОГИЧЕСКОЙ СОВМЕСТИМОСТИ ЧЛЕНОВ МАЛЫХ ГРУПП

В статье проведен научно-теоретический анализ литературы, позволивший выделить концептуальные подходы (структурный, функциональный и адаптивный) к изучению взаимосвязи эффективности совместной деятельности и психологической совместимости членов малых групп.

Y. Panfilov

CONCEPTUAL GOING NEAR THE STUDY OF INTERCOMMUNICATION OF JOINT ACTIVITY AND PSYCHOLOGICAL COMPATIBILITY OF MEMBERS OF SMALL GROUPS

The analysis of literature, allowing to select the conceptual going (structural, functional and adaptive) near the study of intercommunication of efficiency of joint activity and psychological compatibility of members of small groups, is conducted in the article.

Стаття надійшла до редакції 11.06.2009